

Mokesčių ir teisės žiniose

pateikiama naujausia informacija apie mūsų klientams aktualiausių norminių aktų pasikeitimus Lietuvoje.

Šiame specialiame numeryje apžvelgiami svarbiausi mokesčių įstatymų pakeitimai, įsigalioję nuo 2009 m. sausio 1 d.

Mokesčių naujienos

Kontaktai:

Kristina Kriščiūnaitė - Bartusevičienė
Partnerė, Mokesčių skyriaus vadovė
El. paštas:
kristina.bartuseviciene@lt.pwc.com
Tel.: (8 5) 239 23 00

Jūratė Stulgytė
El. paštas:
jurate.stulgyte@lt.pwc.com
Tel.: (8 5) 239 23 81

Nerijus Nedzinskas
El. paštas:
nerijus.nedzinskas@lt.pwc.com
Tel.: (8 5) 239 23 50

Egidijus Kundelis
El. paštas:
egidijus.kundelis@lt.pwc.com
Tel.: (8 5) 239 23 57

Lina Surplienė
El. paštas: lina.surpliene@lt.pwc.com
Tel.: (8 5) 239 23 72

UAB „PricewaterhouseCoopers“
J. Jasinskio g. 16B, Vilnius
Tel.: (8 5) 239 23 00

www.pwc.com/lt

Leidinį "Mokesčių ir teisės žinios" leidžia UAB "PricewaterhouseCoopers" mokesčių skyriaus specialistai.

Pagrindiniai GPMĮ pakeitimai

GPM tarifai

Nuo 2009 m. sausio 1 d. visoms pajamoms nustatomas vienodas — 15 proc. pajamų mokesčio tarifas. Pajamoms iš paskirstytojo pelno (dividendams ir kt.) nustatomas 20 proc. pajamų mokesčio tarifas.

Neapmokestinamasis pajamų dydis (NPD)

Iš esmės keičiama neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – NPD) taikymo tvarka. Mėnesio NPD nuolatiniam Lietuvos gyventojui numatyta taikyti tik su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms pajamoms:

- gyventojui, kurio su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos neviršija 800 Lt per mėnesį, taikomas 470 Lt per mėnesį NPD;
- didėjant pajamoms taikomas vis mažesnis NPD, o jei pajamos yra 3 150 Lt per mėnesį ir daugiau, NPD netaikomas.

Jei su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusios pajamos viršija 800 Lt per mėnesį, taikytinas mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal formulę: mėnesio NPD = 470 – 0,2* (gyventojų mėnesio su darbo santykiais arba jų esmę

atitinkančiais santykiais susijusios pajamos – 800 Lt).

Nuolatiniais Lietuvos gyventojams, auginantiems vaikus, nustatyti papildomi NPD: už pirmąjį vaiką – 100 Lt, už kiekvieną paskesnį – 200 Lt. Papildomo NPD taikymas nėra siejamas su pajamų, susijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, atitinkamais dydžiais.

Metinis NPD skaičiuojamas pasibaigus mokesčiniam laikotarpiui, atsižvelgiant į kitas ne tik su darbo santykiais susijusias gyventojų gautas pajamas, bet ir tokias pajamas, kaip motinystės (tėvystės) pašalpos, individualios veiklos pajamos, ne individualios veiklos turto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybės pajamos, turto nuomos pajamos, palūkanos, pajamos iš paskirstytojo pelno, neribotos civilinės atsakomybės vieneto dalyvio pajamos, gautos iš šio vieneto apmokestinto pelno, autoriniai atlyginimai, honorarai, metinės išmokos (tantjemos) valdybos ir stebėtojų tarybos nariams ir kitos. Todėl teikdami prašymą taikyti NPD mokesčių mokėtojai turėtų įvertinti šį faktą, nes tokiu atveju, jei už 2009 m. laikotarpį priklausantis NPD yra mažesnis nei pritaikytas, gyventojas turės pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir sumokėti pajamų mokesčio skirtumą iki 2010 m. gegužės 1 d.

Pajamos natūra

GPMĮ 9 str. pateiktas baigtinis sąrašas pajamų, kurios nepripažįstamos pajamomis natūra. Pajamos,

nepatenkančios į šį baigtinį sąrašą, apmokestinamos kaip pajamos, gautos natūra.

Neapmokestinamosios pajamos

Į neapmokestinamąsias pajamas, be kitų pajamų, įtrauktos šios pajamos:

- gautos pardavus EEE valstybėje esantį būstą (įskaitant žemę), jei pastaruosius 2 m. iki pardavimo jame buvo deklaruota gyventojų gyvenamoji vieta. Jei deklaruota gyvenamoji vieta buvo ir trumpesnį periodą, tačiau gautos pajamos per 1 m. panaudojamos kito EEE valstybėje esančio gyvenamojo būsto, kuriame gyventojas deklaruoja gyvenamąją vietą, pirkimui, tokios pajamos taip pat neapmokestinamos GPM. Išlieka galioti nuostata, kad pardavus ar kitaip perleidus nuosavybės kitokį nekilnojamąjį turtą, išlaikytą ne trumpiau nei 3 m., gautos pajamos taip pat neapmokestinamos;
- dovanojimo būdu gautos pajamos iš brolių ir seserų;
- pajamos už parduotus ar kitaip perleistus nuosavybės vertybinius popierius, įsigytus po 1999 m. sausio 1 d., jeigu vertybiniai popieriai buvo išlaikyti ilgiau nei 366 dienas ir gyventojas 3 m. iki mokestinio laikotarpio, per kurį vertybiniai popieriai buvo parduoti ar kitaip perleisti nuosavybės, pabaigos ats ar kartu su susijusiais asmenimis nevaldė daugiau kaip 10 proc. vieneto, kurio vertybiniai popieriai yra parduodami arba kitaip perleidžiami nuosavybės, akcijų. Ši lengvata, be kitų apribojimų, netaikoma, kai parduodamos akcijos, kurios dėl įstatinio kapitalo didinimo buvo nemokamai išduotos akcininkams proporcingai jų turimų akcijų skaičiui. Akcijų nominalios vertės padidinimo atveju lengvata netaikoma pajamų daliai, kuri lygi akcijos nominalios vertės padidinimo sumai.

GPM lengvatos

GPM lengvata nebetaikoma palūkanoms už nuo 2009 m. sausio 1 d. paimtą kreditą gyvenamajam būstui statyti / įsigyti. Tačiau, jei toks kreditas yra paimtas iki 2009 m. sausio 1 d., nuolatiniai Lietuvos gyventojai 2009 m. ir vėlesniais mokestiniais laikotarpiais iš pajamų gali atimti palūkanas už vieną paimtą kreditą (arba jo dalį) vienam gyvenamajam būstui statyti ar įsigyti arba palūkanas už vieno gyvenamojo būsto finansinę nuomą (lizingą).

Nuo 2009 m. iš gyventojų apmokestinamųjų pajamų leidžiama atskaityti sumas, sumokėtas už profesinį mokymą ar studijas tik tuo atveju, jei juos baigus įgyjamas pirmas atitinkamas aukštasis išsilavinimas ir (ar) suteikiama pirma atitinkama kvalifikacija. GPMĮ pakeitimo įstatyme numatyta, kad įmokos už studijas už 2008 – 2009 m. rudens semestrą iš pajamų gali būti atimamos neatsižvelgiant į tai, kelintas aukštasis išsilavinimas ir (ar) kvalifikacija įgyjami baigus šias studijas ir (ar) mokymą.

Nuo 2009 m. įsigytam asmeniniam kompiuteriui pajamų mokesčio lengvata nebetaikoma.

Pagrindiniai valstybinio socialinio draudimo (VSD) ir privalomojo sveikatos draudimo (PSD) įmokų pasikeitimai

Darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis, papildomai mokės 6 proc. dydžio PSD įmokas. Fiziniai asmenys, kurie verčiasi individualia veikla, ūkinių bendrijų nariai ir individualių įmonių savininkai mokės 9 proc. dydžio PSD įmokas.

Nuolatiniai Lietuvos gyventojai, gaunantys kitas pajamas, nuo kurių GPMĮ nustatyta tvarka turi būti išskaičiuotas ir (ar) sumokėtas GPM, nuo šių pajamų taip pat turi mokėti 6 proc. dydžio PSD įmokas (pvz., nuo dividendų, nekilnojamojo turto, akcijų pardavimo).

VSD ir PSD įmokos bus mokamos nuo pajamų gautų:

- iš sporto veiklos, atlikėjo veiklos arba pagal autorines sutartis, gaunamų iš savo darbdavio (draudėjui - 30,98 proc. VSD įmokų; apdraustajam – 3 proc. VSD ir 6 proc. PSD įmokų);
- pagal autorines sutartis, gaunamų ne iš savo darbdavio (draudėjui - 29,7 proc. VSD įmokų; apdraustajam – 3 proc. VSD ir 6 proc. PSD įmokų);

- iš sporto veiklos, atlikėjo veiklos, gaunamų ne iš savo darbdavio (draudėjui - 28,5 proc. VSD įmokų; apdraustajam – 3 proc. VSD ir 6 proc. PSD įmokų);
- iš individualios veiklos, išskyrus tuos, kurie verčiasi individualia veikla turint verslo liudijimą (draudėjui - 28,5 proc. VSD įmokų; apdraustajam – 9 proc. PSD įmokų);
- iš individualios veiklos, kai ja verčiamasi turint verslo liudijimą (50proc. bazinės pensijos dydžio įmokos bazinei pensijos daliai; apdraustajam – 9 proc. PSD įmokų);
- ūkininkų (draudėjui - 28,5 proc. VSD įmokų; apdraustajam – 9 proc. PSD įmokų);
- advokatų, notarų, antstolių (individualios veiklos) (draudėjui – 26,3 proc. VSD įmokų (fiksuota: moka įmokas nuo 2 einamųjų metų draudžiamųjų pajamų dydžių per mėnesį); apdraustajam – 9 proc. PSD įmokų);

2009 m. patvirtinti šie sumažinti VSD ir PSD įmokų tarifai:

- sporto veiklos, atlikėjo veiklos arba pagal autorines sutartis gaunamų pajamų iš savo darbdavio (draudėjui - 7 proc. VSD ir 3 proc. PSD įmokų; apdraustajam – 1 proc. VSD ir 6 proc. PSD įmokų);
- iš sporto veiklos, atlikėjo veiklos arba pagal autorines sutartis gaunamų pajamų ne iš savo darbdavio (draudėjui - 7 proc. VSD ir 3 proc. PSD įmokų; apdraustajam – 1 proc. VSD ir 6 proc. PSD įmokų);
- ūkininkams (8 proc. VSD + 3 proc. PSD įmokų).

Šioms pajamoms 2010 m. taip pat numatytas pereinamasis laikotarpis, VSD įmokų tarifas didinamas dvigubai, nei buvo numatyta 2009 metams.

Asmenų, dalyvaujančių pensijų kaupime, valstybinio pensijų socialinio draudimo įmokos dalies, pervedamos pensijų kaupimo bendrovėms, tarifas sumažinamas nuo 5,5 iki 3,0 proc.

Pelno mokesčio įstatymo pakeitimai

2008 m. gruodžio 30 d. buvo paskelbti šie pagrindiniai Pelno mokesčio įstatymo (PMĮ) pakeitimai ir papildymai:

1) Pelno mokesčio tarifų padidinimas

Pagrindinis pelno mokesčio tarifas padidintas nuo 15 proc. iki 20 proc. Padidintas tarifas *inter alia* taikomas ir dividendams bei užsienių įmonių ne per nuolatinę buveinę gautoms pajamoms iš perleisto ar išnuomoto nekilnojamojo turto, vykdomos atlikėjų ar sporto veiklos bei tantjemų už stebėtojų tarybos narių veiklą.

Atkreiptinas dėmesys, kad 10 proc. pelno mokesčio tarifas ir toliau bus taikomas užsienių įmonių ne per nuolatinę buveinę gautoms pajamoms iš palūkanų, honorarų bei kompensacijų už autorių ar gretutinių teisių pažeidimus.

2) Nustatyta lengvata investiciniams projektams

Numatyta, kad įmonės, vykdančios investicinį projektą, galės nurodytus reikalavimus atitinkančio ilgalaikio turto įsigijimo išlaidomis sumažinti savo apmokestinamąjį pelną, tačiau ne daugiau kaip 50 proc. Šią ribą viršijančios išlaidos galės būti perkeliamos 4 m. Apmokestinamasis pelnas taip galės būti sumažintas tik per 2009-2013 m. mokestinius laikotarpius patirtomis išlaidomis.

3) Panaikinta lengvata kredito unijoms bei Centrinei kredito unijai

Panaikinta pelno mokesčio lengvata kredito unijoms bei Centrinei kredito unijai, kuri numatė, kad šie vienetai yra atleidžiami nuo pelno mokesčio pirmuosius tris mokestinius laikotarpius skaičiuojant nuo jų įregistravimo, o pradėdant ketvirtuoju mokestiniu laikotarpiu, mokėtina pelno mokesčio suma mažinama 70 proc. Pagal naują tvarką, kredito unijos bei Centrinė kredito unija pelno mokestį mokės bendra tvarka.

4) Sušvelnintos tam tikros reorganizavimo, susijusio su akcijų mainais, sąlygos bei sugriežtinti reorganizavimo metu perleistų akcijų neapmokestinimo reikalavimai

Nuo 2/3 iki 1/2 sumažintas reikalaujamas akcijų suteikiamų balsų skaičius, reorganizavimo, susijusio su akcijų mainais, atvejais, norint tokį reorganizavimą laikyti neutraliu PMĮ tikslais. Pagal naują tvarką PMĮ reikalavimus atitinkančiu reorganizavimu bus laikomi atvejai, kai įmonė, siekdama turėti daugiau kaip 1/2 kitos įmonės akcijų suteikiamų balsų, ar turėdama daugiau kaip 1/2 kitos įmonės akcijų suteikiamų balsų ir siekdama įsigyti daugiau tos įmonės akcijų, perleidžia išleidžiamas savo akcijas mainais į įsigyjamą įmonės akcijas.

Nuo 2 iki 3 m. padidintas reikalaujamas akcijų išlaikymo periodas, siekiant akcijų, kurios buvo perleistos reorganizavimo metu, vertės padidėjimo neapmokestinimo pelno mokesčiu. Pagal naują tvarką turto vertės padidėjimo pajamos, jei akcijos buvo perleistos reorganizavimo ar perleidimo atvejais, galės būti priskiriamos neapmokestinamoms pajamoms, jei akcijas perleidžianti įmonė ne trumpiau kaip 3 m. be pertraukų turės daugiau kaip 25 proc. perleidžiamos įmonės akcijų.

5) Sugriežtinta dividendų apmokestinimui taikoma „dalyvavimo išimties“ taisyklė bei nustatyti tam tikri atvejai, kuomet fiziniams asmenims paskirstomas pelnas apmokestinamas pelno mokesčiu

Apribota tiek Lietuvos, tiek užsienio įmonių gaunamiems dividendams taikoma „dalyvavimo išimties“ taisyklė (dividendai neapmokestinami jei ne trumpiau kaip 12 mėnesių be pertraukų yra valdoma ne mažiau kaip 10 proc. dividendus išmokančios įmonės akcijų). Pagal naują tvarką „dalyvavimo išimties“ taisyklė negalės būti taikoma (t.y. dividendai turės būti apmokestinami) dividendams, proporcingai tenkantiems 0 proc. apmokestinamam arba neapmokestinamam pelnui dėl:

- investicinėms bendrovėms taikomos investicinių pajamų neapmokestinimo lengvatos;
- akcijų perleidimui taikomos neapmokestinimo lengvatos, kai akcijas perleidžianti įmonė ne trumpiau kaip 2 m. (o reorganizavimo atveju – ne trumpiau kaip 3 m.) be pertraukų turėjo daugiau kaip 25 proc. perleidžiamos įmonės akcijų;
- draudimo įmonėms taikomos gyvybės draudimo įmokų bei draudimo investicinių pajamų neapmokestinimo lengvatos;
- įmonėms taikomos apmokestinamojo pelno sumažinimo dėl vykdomo investicinio projekto lengvatos (žr. aukščiau).

Nustatyta, kad šios nuostatos netaikomos laisvos ekonominės zonos įmonėms.

Jei dėl aukščiau išvardintų lengvatų iš dividendų yra išskaitoma pelno mokesčio suma, šia suma negalės būti sumažintas dividendus gaunančios įmonės mokėtinas pelno mokeskis.

Dividendų neapmokestinimas taip pat bus netaikomas ir iš užsienio įmonių gaunamiems dividendams, proporcingai tenkantiems dėl tų užsienio įmonių valstybėse nustatytų lengvatų pelno neapmokestinimui arba apmokestinimui taikant 0 proc. pelno mokesčio tarifą.

Nustatyta, kad 20 proc. pelno mokesčiu apmokestinamas fiziniams asmenims paskirstomas pelnas, proporcingai tenkantis taikant 0 proc. tarifą apmokestinamam pelnui arba dėl aukščiau minėtų lengvatų neapmokestinamam pelnui. Šios nuostatos netaikomos laisvos ekonominės zonos įmonėms bei kooperatinių bendrovių apmokestinamam pelnui, kuriam buvo taikytas lengvatinis 0 proc. pelno mokesčio tarifas.

Mūsų nuomone, pakeistas dividendų apmokestinimas neatitinka Europos Tarybos Parent/Subsidiary Direktyvos nuostatų.

6) Kiti pakeitimai

PMĮ pakeitimai taip pat numato naują lengvatą pelno nesiekiančioms įmonėms bei panaikina ir pakeičia kai kurias lengvatas žemės ūkio veiklą vykdančioms įmonėms ir kooperatinėms bendrovėms.

Mokesčių ir teisės žinios

Lietuva • 2009 m. sausio 14 d.

Čia pateikta medžiaga yra paskelbtų norminių aktų apibendrinimas, ir ja nederėtų vadovautis prieš tai nepasitarus su specialistais. Visi klausimai dėl šio naujienų puslapio ir jame aptartų dalykų turėtų būti adresuoti mūsų biurui Vilniuje.

© 2009 UAB „PricewaterhouseCoopers“. Visos teisės saugomos. UAB „PricewaterhouseCoopers“ arba, atsižvelgiant į kontekstą, „PricewaterhouseCoopers“ pasaulinis tinklas, ar šio tinklo kitos firmos narės vadinamos „PricewaterhouseCoopers“, ir kiekviena iš jų yra atskiras ir savarankiškas juridinis vienetas.

Aukščiau išvardinti pakeitimai, išskyrus 5 punktą, įsigaliojo nuo 2009 m. sausio 1 d.

Pakeitimai, aprašyti 5 punkte, įsigaliojo nuo 2008 m. gruodžio 30 d.

Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pakeitimai

2008 m. gruodžio 30 d. buvo paskelbti Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo pakeitimai, kurie įsigaliojo nuo 2009 m. sausio 1 d. Esminiai pakeitimai yra šie:

- standartinis PVM tarifas pakeliamas nuo 18 proc. iki 19 proc.;
- lengvatinis PVM tarifas yra pakeliamas nuo 5 proc. iki 9 proc. ir bus taikomas tik knygoms ir neperiodiniams informaciniais leidiniams iki 2009 m. birželio 30 d.;
- lengvatinis 5 proc. PVM tarifas visoms kitoms prekėms ir paslaugoms panaikinamas (dėl pereinamųjų nuostatų žr. žemiau);
- panaikinamas lengvatinis 9 proc. PVM tarifas gyvenamųjų namų statybos, renovacijos, apšiltinimo paslaugoms, už kurias apmokama valstybių ir savivaldybių biudžetų lėšomis (dėl pereinamųjų nuostatų žr. žemiau);
- panaikinama lengvata šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti (dėl pereinamųjų nuostatų žr. žemiau).

Įstatymo pakeitimai taip pat numato kai kurias pereinamąsias nuostatas:

- cigarečių ir kito apdoroto tabako, kurie privalo būti paženklinti iki 2008 m. gruodžio 31 d. banderolėmis, o akcizas yra sumokėtas iki 2009 m. sausio 31 d., tiekimui iki 2009 m. kovo 1 d. taikomas 18 proc. PVM tarifas;
- kompensuojamųjų vaistų ir medicinos pagalbos priemonių tiekimas iki 2009 m. birželio 30 d. apmokestinamas 5 proc. PVM tarifu;
- pagal 2009 m. prenumeratos sutartis, kurios buvo sudarytos ir pagal jas apmokėta iki 2008 m. gruodžio 31 d., tiekiami leidiniai bus apmokestinami 5 proc. PVM tarifu;
- viešbučio ir specialaus apgyvendinimo paslaugoms 2009 m., jei jos buvo užsakytos (rezervuotos) iki 2008 m. gruodžio 31 d., taikomas 5 proc. PVM tarifas;
- renginių lankymas 2009 m. asmenims, kurie bilietus įsigijo ir apmokėjo iki 2008 m. gruodžio 31 d., apmokestinamas 5 proc. PVM tarifu;
- gyvenamųjų namų statybos, renovacijos, apšiltinimo paslaugoms, jeigu paslaugų atlikimo sutartys buvo sudarytos iki 2008 m. gruodžio 31 d., taikomas 9 proc. tarifas;
- lengvata šilumos energijai galios iki 2009 m. rugpjūčio 31 d. (t.y. valstybės biudžetas iki šios dienos dengs 14 proc. skirtumą tarp standartinio ir 5 proc. PVM tarifo).

Akcizų įstatymo pakeitimai

2008 m. gruodžio 19 d. buvo paskelbti Akcizų įstatymo pakeitimai, kurie įsigaliojo nuo 2009 m. sausio 1 d. Esminiai pakeitimai yra šie:

- pakeliami akcizai alui, vynui iš šviežių vynuogių ir kitiems fermentuotiems gėrimams, tarpiniams produktams, etilo alkoholiui;
- panaikinamas lengvatinis 50 proc. mažesnis akcizo tarifas mažoms alų gaminančioms įmonėms;
- padidinti tarifai benzinui, turinčiam švino, bešviniam benzinui, žibalui, gazolinams ir naftos dujoms ir dujiniams angliavandeniams (išskyrus gamtines dujas).

Nuo 2009 m. kovo 1 d. cigaretėms taikomas akcizo tarifas pakeliamas: specifinis elementas nuo 79 Lt iki 95 Lt, o vertybinis elementas nuo 20 proc. iki 25 proc.

Nuo 2009 m. rugsėjo 1 d. cigaretėms bus taikomi šie tarifai: specifinis elementas – 132 Lt, o vertybinis – 25 proc.